

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/dodatki-historyczne-do/153868,Dodatek-IPN-do-Gazety-Polskiej-10-listopada-2021-z-okazji-Narodowego-Swieta-Niep.html>
28.02.2026, 18:27

Dodatek IPN do „Gazety Polskiej” 10 listopada 2021 - z okazji Narodowego Święta Niepodległości

08.11.2021

W dodatku artykuły:

- Karol Nawrocki - *Do czytelników „Gazety Polskiej”*
- Michał Zarychta - *„Wielkimi ulicami morze głów urasta...” Warszawskie manifestacje w listopadzie 1918 roku*
Zawarty w tytule cytat odsyła do będącego częścią „Karmazynowego poematu” wiersza Lechonia „Piłsudski” - utworu z wyjątkową siłą oddającego entuzjazm, z jakim Polacy witali niepodległość Polski. Entuzjazm ten jednak tylko na krótko przysłonił podziały ówczesnej polskiej sceny politycznej.
- Sebastian Rosenbaum - *Górny Śląsk 1918 . Pierwszy krok ku Rzeczypospolitej*
Gdy 27 września 1918 roku wojska brytyjskie przedarły się przez Linie Zygryda, pas niemieckich umocnień na froncie zachodnim, nawet dla dowództwa wojsk Rzeszy stało się jasne, że na Zachodzie wojna jest przegrana.
- Paweł Chojnacki - *Wielki dzień*
Oficer Legionów, powieściopisarz, dramaturg, radiowiec, aktor, reżyser, dyrektor Teatru im. Juliusza Słowackiego Zygmunt Nowakowski opisze w londyńskim „Dzienniku Polskim i Dzienniku Żołnierza” w 1962 roku wielki dzień, „którego nigdy nie zapomni” - 31 października 1918 roku.
- Piotr Grzelczak - *Krew na bruku*
Są takie miejsca w Polsce, w których obchody Narodowego Święta Niepodległości mają de facto podwójny wymiar. Takim miastem pozostaje wielkopolski Konin, gdzie 11 listopada 1918 roku został okupiony krwią przelaną na ołtarzu wolnej Ojczyzny.
- Krzysztof Kawalec - *Roman Dmowski (1864-1939)*
Był jedną z najwybitniejszych postaci w życiu Polski ostatnich dwóch stuleci. Niebywale utalentowany, obdarzony fenomenalną pamięcią (znał dziewięć języków), chłonnym umysłem i umiejętnością wnikliwej obserwacji, przedstawiał wyniki swoich przemyśleń syntetycznie, bez gubienia istoty rzeczy w morzu faktów.
- Justyna Dudek - *Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej w Lublinie*
Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej (TRLRP) w Lublinie ukonstytuował się nocą z 6 na 7 listopada 1918 roku. O jego powstaniu informował manifest rozlepiony na murach miasta. Stworzyli go politycy i działacze stronnictw lewicy niepodległościowej z Ignacym Daszyńskim jako premierem na czele.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Drodzy Czytelnicy „Gazety Polskiej”!

W roku 1914 r. wybuchła I wojna światowa. Świat stanął u progu konfliktu, jakiego nie zaznał od stuleci. Rywalizacja potęg rozlała się poza Europę nadając temu starciu charakter globalny. Choć może się to wydawać szokujące, to właśnie takie wydarzenie wiązało się dla Polaków z nadzieją na zrzucenie jarzma zaborców, z wyczekiwaną od lat szansą na odrodzenie państwa. „O wojnę powszechną za Wolność Ludów! Prosimy cię, Panie”. Te słowa Mickiewiczowskiej modlitwy zaczęły się spełniać w chwili, gdy rozbiorowe mocarstwa ruszyły przeciwko sobie. Kiedy carska Rosja, pogrążona w rewolucyjnym chaosie, zesza ze sceny wojennego teatru, sytuacja zaczęła wyglądać jeszcze lepiej. A klęska Niemiec i Austro-Węgier stworzyła wręcz stan idealny dla powrotu Polski na mapę Europy. Zwycięstwo Ententy i zdecydowane poparcie dla sprawy polskiej udzielone przez nowego gracza w konflikcie, jakim były Stany Zjednoczone, stanowiły swoiste postawienie kropki nad „i” w słowie „Niepodległość”. Nic więc dziwnego, że 11 listopada 1918 roku – dzień, w którym zakończyła się Wielka Wojna – to dla Polaków również Dzień Niepodległości. Oczywiście nie tylko czynniki zewnętrzne miały wpływ na sukces Polski, na odrodzenie Niepodległej. Roztropne działania wielu wybitnych mężów stanu, reprezentujących różne opcje polityczne i koncepcje ustrojowe, przyniosły wyczekiwany skutek. *Polonia Restituta* stała się faktem dzięki takim postaciom, jak: Ignacy Daszyński, Roman Dmowski, Wojciech Korfański, Ignacy Jan Paderewski, Józef Piłsudski i Wincenty Witos. Nazywamy ich Ojcami Niepodległości, choć z pewnością to chwalebne miano przysługuje także wielu innym naszym wybitnym rodakom. Jednak odzyskanie suwerenności po ponad stu latach było możliwe przede wszystkim dzięki bohaterskiej sztafecie pokoleń, których walka i wysiłek nie ustawały przez cały okres zniewolenia. Zmagania o wol-

ność, gotowość do największych poświęceń i najwyższa ofiara – życie złożone na ołtarzu ojczyzny. To dziedzictwo, które mamy obowiązek otoczyć wdzięczną pamięcią i przekazywać potomnym. Instytut Pamięci Narodowej podejmuje liczne działania, aby przybliżyć okoliczności odzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 roku. Popularyzacja i upamiętnienie – w ten sposób chcemy uczcić najważniejsze polskie święto. Służyć ma temu także i ten dodatek do „Gazety Polskiej”. Patriotyzm, który nadaje sens naszemu poczuciu wspólnoty, to również zobowiązanie i wdzięczność. Mam nadzieję, że te dwa pojęcia towarzyszyć będą Państwu

podczas lektury zamieszczonych tutaj artykułów, które historycy z IPN przygotowali z okazji Narodowego Święta Niepodległości.

dr Karol Nawrocki
prezes Instytutu Pamięci Narodowej

PARTNER DODATKU:

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

Dodatek IPN do „Gazety Polskiej” z okazji Narodowego Święta Niepodległości - 10 listopada 2021

Pliki do pobrania

[Dodatek IPN do „Gazety Polskiej” z okazji Narodowego Święta Niepodległości - 10 listopada 2021 \(pdf, 2.07 MB\)](#)